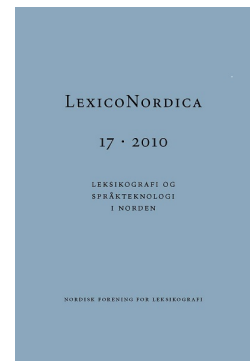

LexicoNordica

Titel: Rapport fra den 10. Konference om Leksikografi i Norden, Tammerfors, 3.-5. juni 2009
Forfatter: Marcin Overgaard Ptaszynski
Kilde: LexicoNordica 17, 2010, s. 407-413
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Rapport fra den 10. Konference om Leksikografi i Norden, Tammerfors, 3.-5. juni 2009

Marcin Overgaard Ptaszynski

Nordisk Forening for Leksikografi (NFL) holder en konference hvert andet år, og arrangementet omtalt her var den tiende i serien. Denne gang gik turen til Finland. Værtsbyen for konferencen var Tammerfors, Nordens største indlandsby, pragtfuldt beliggende mellem to søer (Näsijärvi og Pyhäjärvi). Den faglige del af konferencen foregik i auditorier på Tammerfors Universitet. Her samledes 104 deltagere, hovedsageligt fra de nordiske lande, men også fra Belgien, Tyskland og Litauen, for at præsentere deres ekspertise, viden og refleksioner om leksikografi.

Konferencen, arrangeret af Harry Lönnroth og Kristina Nikula, strakte sig over tre dage og bød på flere former for videndevksling: plenarforelæsnings, foredrag arrangeret i to parallelle sessioner, posterpræsentationer og softwaredemonstrationer. Derudover, da konferencen blev delvist sponsoreret af forlaget WSOY og Forskningscentralen för de inhemska språken, var det muligt at se en udstilling af nyeste ordbøger med finsk.

De to første dage af konferencen begyndte hver med en plenarforelæsnings. Den første af dem blev holdt af professor emeritus Reinhard Hartmann fra University of Exeter og handlede om hvorvidt leksikografi har opnået en status som en selvstændig akademisk disciplin. Adskillige argumenter, såsom udviklingen af leksikografisk teori, brugen af forskningsmetoder og egne diskursfora, kunne overbevise publikum om at leksikografien er blevet en akademisk disciplin. Den er *sui generis*, men samtidig rummer den både tværfaglighed og potentiale for videreudvikling. Den an-

den plenarforelæsning, givet af professor Henning Bergenholtz fra Aarhus Universitet, betragtede ligeledes leksikografien fra den teoretiske synsvinkel. Med udgangspunkt i den antagelse at en ordbog er en brugsgenstand, berettede foredragsholderen om nødvendigheden af at udarbejde ordbogen således at den tjener sit specifikke formål og dermed er tilpasset brugerens behov. Indholdet i begge foredrag er måske ikke noget nybrud i leksikografi; det er, i en eller anden form, blevet præsenteret af samme forelæsere ved tidligere lejligheder. På den anden side er begge emner helt centrale for leksikografien og dens udvikling, og alene af den grund var det en fordel at de blev taget op.

Der var ikke noget overordnet tema for konferencen, og det gav mulighed for at de 49 sessionsforedrag tilsammen kunne afspejle leksikografisk diversitet. Nogle emner var dog betydeligt mere populære end andre, og her kan man nævne følgende: flerordsforbindelser, dialektordbøger, arbejdet med kildemateriale og genbrug af ordbogsmodeller og databaser. Udvalgte bidrag der berørte disse emner, nævnes kort nedenfor.

Flerordsforbindelser af adskillige slags – idiomer, kollokationer, ordsprog eller sammensatte verber – var uden tvivl det mest populære emne ved konferencen. Det blev drøftet i ikke mindre end 11 foredrag, hvoraf 5 vedrørte svensk. Sven-Göran Malmgren og Emma Sköldberg diskuterede fordele og ulemper ved at placere idiomer direkte under den betydning som de hører til, frem for at samle dem efter alle betydningsangivelser. Den rigtige løsning afhænger, ifølge foredragsholderne, af ordbogens brugerprofil og funktion. Placeringen, men også udvalget og præsentationen, af kollokationer i Svenska Akademiens ordbok (SAOB) var emnet for Bodil Rosqvists foredrag. Hendes navnesøster og pendant fra Norske Akademis ordbogsredaktion, Bodil Aurstad, reflekterede om arbejdet med flerordsforbindelser i NAOB. Anna Hannesdóttir, Jón Hilmar Jónsson og Sofia Tingsell beskrev de fordele som elektronisk bilingval leksikografi byder på med hensyn til til-

gang til data om idiomer. Mens man i traditionelle papirordbøger normalt søger idiomer under et af de ord de består af, giver det elektroniske medie mulighed for at søge fremmedsproglige ækvi-valenter af idiomer ud fra bl.a. deres pragmatiske funktioner.

Dialektordbøger blev omtalt af flere deltagere fra Finland og Danmark. Blandt de førstnævnte var Tarja Korhonen, som præsenterede detaljer vedrørende redigering af *Suomen murteiden sanakirja* (ordbog over samtlige finske dialekter) og Caroline Sandström, der berettede om arbejdet med *Ordbok över Finlands svenska folkmål*. I begge ordbøgers tilfælde er der tale om ambitiøse dokumentationsprojekter, som har været undervejs i flere år, og som stadig er langt fra at afslutte rejsen gennem hele alfabetet. Det samme gælder danske *Ømålsordbogen*, som blev omtalt af Asgerd Gudiksen. I sit bidrag fokuserede hun på arbejdet med indsamling af kildemateriale til ordbogen, især i processens tidlige fase, som begyndte i mellemkrigstiden. Belæg for leksikografisk sprogbeskrivelse blev også diskuteret – dog fra et mere moderne tidsperspektiv – af bl.a. Åse Westås og Knut Karlsen, som beskrev udfordringer i at bruge internetudgivelser som kildemateriale. Da indholdet af hjemmesider er dynamisk, er det svært at arkivere det løbende, især i store mængder. Kravet om dette kan dog ikke omgås hvis internet-baseret materiale skal bruges som kilde til en videnskabelig dokumentationsordbog som *Norsk Ordbok*.

Genbrug af materiale er – på godt og ondt – et af leksikografiens karakteristiske træk, og derfor undrer det ikke at det også blev et af de populære emner ved konferencen i Tammerfors. Begge deltagere fra Belgien, Godelieve Laureys og Maritta Moisisio, fortalte hvordan den nederlandske orddatabase RBN og de kontrastive hollandsk-danske og hollandsk-finske databaser kan bruges til at lave en finsk-hollandsk og en finsk-dansk ordbog. Udfordringer der ligger i sådanne projekter, især problemer med at skabe ækvivalens, er både forudsigelige og velkendte i leksikografi, så gode råd til at tackle dem er altid værd at høre på. Leksikografisk genbrug af en mindre

kendt slags blev drøftet af Henrik Lorentzen og Sanni Nimb, som berettede om problemer forbundet med at omdanne definitioner fra *Den Danske Ordbog* til formaliserede wordnetdefinitioner.

Endelig var der flere sessionsforedrag som handlede mere om leksikologi end leksikografi. Olaf Almenningen, for eksempel, fortalte om det stigende antal anglicismer i norsk fodboldsprog, mens Lars Brink undersøgte pålydende betydning på flere sprog. I nogle tilfælde var der tale om en leksikologisk analyse foretaget på baggrund af et leksikografisk værk. Således handlede Torben Arboes foredrag om tryk i faste ordforbindelser ud fra data i *Jysk Ordbog*, mens Sven Lange undersøgte forandring af svensk ordforråd på baggrund af to ældre svenske ordbøger.

Sessionsforedragene blev så vidt som muligt grupperet efter emne og sprog. Ved mange konferencer skaber sådan en opdeling problemer for deltagere som gerne vil flytte midt i en foredragssession for at være med til en forelæsning i en parallel session. Takket være arrangørernes gode sans for organisation opstod problemet ikke ved denne conference. Sessionerne fandt sted i to auditorier der lå ved siden af hinanden, og der blev givet god tid til at skifte lokale for dem der ønskede det. Hvad arrangørerne dog ikke kunne sørge for, men heller ikke på nogen måde kunne bebrejdes, var at et par foredrag måtte aflyses, eller at deres indhold blev ændret i allersidste øjeblik. Det sker selv ved de bedste konferencer.

Foredragssessionerne blev på konferencens første dag afsluttet med to posterpræsentationer og på anden dag med to softwaredemonstrationer. De førstnævnte blev holdt af deltagere fra Finland og Tyskland og handlede henholdsvis om arbejdet med en finsk-tysk pædagogisk valensordbog (Jarmo Jantunen et al.) og om metoder for undersøgelse af interaktion mellem tekst og billeder i illustrerede ordbøger (Kati Lampinen). Til softwaredemonstrationerne blev der vist to generelle systemer til ordbogsredigering: det danske ILEX (Jens Erlandsen) og det norske system bag Norsk Ordbok (Øyvind Eide et al.).

Alt i alt bør må man sige at leksikografi ved konferencen i Tammerfors stod i sprogets tegn. Foredrag der handlede om andre opslagsværker end dem der bruges til at løse sproglige problemer, var der ikke mange af. Blandt undtagelserne kan nævnes bidragene ved Patrick Leroyer og Marcin Overgaard Ptaszynski, som handlede henholdsvis om leksikografisk kalibrering af informationsværktøjer og om behovstilpasset datatilgang i nordiske internet-baserede encyklopædier. Det undrer måske lidt at sprogordbøger var stærkt overrepræsenterede ved konferencen. Man har nemlig bevist at det er muligt at fylde en hel temasektion af *LexicoNordica* (bind 14) med bidrag som handler om andre opslagsværker end sprogordbøger. Tiden er helt bestemt moden til at erkende at leksikografi er meget mere end sprog. Forhåbentligt bliver det afspejlet i kommende konferencer om leksikografi i Norden.

Ud over muligheden for formel faglig diskussion bød konferencens arrangører også på et socialt program. På første dag blev deltagerne inviteret til tavastlandsk middag og aftenhygge i en historisk bomuldsfabrik, der nu huser det lokale kulturcenter. Andendagen bød på en officiel modtagelse på Tammerfors Rådhus og en guided tour i Tammerfors. Turen blev foretaget i busser, og det af gode grunde: Vejruderne havde åbenbart glemt konferencen og sendte øsende regn og bidende kulde, med en junitemperatur der var rekordlav for de sidste 60 år.

Traditionen tro holdt NFL generalforsamling under konferencen. Blandt de vigtigste beslutninger var udskiftningen af redaktionskomiteen for *LexicoNordica* og valget af foreningens nye bestyrelse. Efter mangeårig tjeneste som hovedredaktører for *LexicoNordica* siden tidsskriftets første udgave bliver Sven-Göran Malmgren og Henning Bergenholtz afløst af Henrik Lorentzen og Ruth Vatvedt Fjeld. Den nye formand for NFL hedder Birgit Eaker. Hun afløser Halldóra Jónsdóttir på posten. Et udførligt referat fra generalforsamlingen kan hentes fra foreningens hjemmeside (<http://www.nordisk-sprakrad.no/nfl.htm>).

En omfattende rapport fra konferencen, under redaktion af Harry Lönnroth og Kristina Nikula, udkom i 2010. Den indeholder artikler skrevet på baggrund af conferencebidrag fra de fleste deltagere.

Da konferencen i Tammerfors var den tiende i serien, kan man sige at arrangementet fejrede sin første runde fødselsdag. Det giver anledning til en lille refleksion. I Oslo i 1991, ved åbningen af den første konference om leksikografi i Norden, afsluttede Inge Lønning sin velkomsttale med følgende ord: "Kjære nordiske leksikografer, – dere behøver ikke å frykte for arbeidsløshet! Lykke til med den første i en forhåpentligvis lang rekke av nordiske kongresser for et livsviktig fagområde" (Lønning 1992). Gode ønsker går somme tider i opfyldelse, og det har dette også gjort. Siden 1991 er NFL-konferencen nået Norden rundt næsten hele to gange (det er Sverige og Færøerne som foreløbigt kun har været vært for arrangementet én gang). Den har fastholdt evnen til at tiltrække interesse af både praktiserende leksikografer og forskere i nordisk leksikografi. Flere af deltagerne i den første konference er stadig aktive og har været med til konferencen i Tammerfors. De mangler ikke arbejdsopgaver, og hvert år får de nye, yngre kollegaer som deler deres iver i og fascination ved at udvikle ordbøger og andre informationsværktøjer for at lette kommunikation og videnstilelse. Det kan kun bekræfte at leksikografien fortsat er et livsvigtigt fagområde.

Det næste arrangement i serien, 11:e Konferencen om leksikografi i Norden, bliver afholdt 24.-27. maj 2011 i Lund i Sverige, med Svenska Akademiens ordbogsredaktion som vært. Man kan læse mere om konferencen på Nordisk Språkråds hjemmeside (<http://www.nordisk-sprakrad.no/Konferanser.htm>) og i dette nummer af *LexicoNordica*.

Litteratur

Lønning, Inge 1992: Ordets makt. I: Fjeld, Ruth Vatvedt (red.): *Nordiske studier i leksikografi. Rapport fra Konferense om leksikografi i Norden 28.-31. mai 1991*. Oslo: Nordisk Forening for Leksikografi.

Lönnroth, Harry/Kristina Nikula (red.) 2010: *Nordiska studier i lexikografi 10. Rapport från Konferensen om lexikografi i Norden, Tammerfors 3-5 juni 2009*. Tammerfors: Nordisk Forening for Leksikografi.

Marcin Overgaard Ptaszynski
adjunkt, ph.d.
Center for Leksikografi
Handelshøjskolen i Århus
Aarhus Universitet
Fuglesangs Allé 4
DK-8210 Århus V
maop@asb.dk